

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ความเครียด การสนับสนุนทางสังคม และการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา
ในระยะหลังคลอด

ผู้เขียน นาย ศุภกร ไชยนา

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การผดุงครรภ์ขั้นสูง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทพร แสนศิริพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ กันชะรักษา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การเข้ามามีส่วนร่วมของบิดามีความสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อภาวะสุขภาพร่างกาย และจิตใจของบิดา มารดา และบุตร หลังคลอด การวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความเครียด การสนับสนุนทางสังคม และการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เป็นบิดาครั้งแรก ที่ภรรยาคลอดบุตรและอยู่ในระยะ 6-8 สัปดาห์หลังคลอด มารับบริการคลินิกวางแผนครอบครัว และคลินิกสุขภาพเด็กดี ณ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลนครพิงค์ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2556 ถึง เดือนกรกฎาคม 2556 จำนวน 102 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด ที่ ศุภกร ไชยนา และนันทพร แสนศิริพันธ์ สร้างขึ้นจากแนวคิดของแลมบ์ (Lamb, 2000) และการทบทวนวรรณกรรม แบบสอบถามความเครียดสวนปรุงที่ สร้างขึ้นโดย สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, วนิดา พุ่มไพศาลชัย และพิมพ์มาศ ตาปัญญา (2540) และแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของบิดา ที่ ศุภกร ไชยนา และนันทพร แสนศิริพันธ์ ขึ้นจากแนวคิดของเฮ้าส์ (House, 1981) และการทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. บิดาส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในระยะหลังคลอดอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 89.22 มีคะแนนการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอดเฉลี่ย 109.87 คะแนน (S.D. = 11.29)
2. บิดามีความเครียดอยู่ในระดับปานกลางและมีความเครียดระดับน้อย ร้อยละ 43.14 และร้อยละ 41.18 ตามลำดับ มีคะแนนความเครียดเฉลี่ย 27.98 คะแนน (S.D. = 14.99)
3. บิดาส่วนมากได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 74.51 มีคะแนนการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมเฉลี่ย 4.11 (S.D. = .56)
4. ความเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบระดับต่ำ กับการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.245, p < .05$) และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง กับการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในระยะหลังคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .375, p < .01$)

จากผลงานวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ควรประเมินความเครียดในระยะหลังคลอดของผู้เป็นบิดา และควรสนับสนุนให้บิดาได้รับ การสนับสนุนทางสังคม จากภรรยา บุคคลรอบข้าง และพยาบาลผดุงครรภ์ เพื่อส่งเสริมให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในระยะหลังคลอด

Thesis Title Stress, Social Support and Father Involvement During Postpartum Period

Author Mr. Supakorn Chaina

Degree Master of Nursing Science (Advanced Midwifery)

Thesis Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Nantaporn Sansiriphun Advisor

Associate Professor Dr. Kannika Kantaruksa Co-advisor

ABSTRACT

Father involvement during postpartum period is very important for the mental and physical health of the parents and child after birth. The purpose of this descriptive correlational research study was to explore stress, social support and father involvement during the postpartum period. The subjects were selected following the inclusion criteria and consisted of 102 expectant fathers who took their wives to the family planning clinic and well-baby clinic at Maharaj Nakorn Chaing Mai, Nakornping and Chaing Mai Health Promotion Hospitals from May to July 2013. The research tools were the Father Involvement During Postpartum Period Questionnaire developed by Supakorn Chaina and Nantaporn Sansiriphun based on the father involvement concept by Lamb (2000) and literature reviewed, the Suanprung Stress Test-20 developed by Suwat Mahatnirunkul, Wanida Pumpaisalchai & Pimmas Tapanya (1997) and the Father Social Support Questionnaire developed by Supakorn Chaina and Nantaporn Sansiriphun based on the social support concept by House (1981) and literature reviewed. Descriptive statistics and Pearson's product moment correlation were used to analyze the data.

Results of the study revealed that:

1. Most fathers (89.22%) were highly involved during the postpartum period. The mean score of father involvement was 109.87 (S.D. = 11.29).
2. Fathers experienced moderate and mild stress, 43.14% and 41.18%, respectively. The mean score of stress was 27.98 (S.D. = 14.99).
3. Most of fathers (74.51%) had high social support. The mean score of social support was 4.11 (S.D. = .56).
4. Stress had a weak negative correlation with father involvement during postpartum period ($r = -.245, p < .05$) while social support has a moderate positive correlation with father involvement during postpartum period ($r = .375, p < .01$).

These findings suggest that fathers should be assessed for stress during the postpartum period. They should be encouraged to receive social support from their wives, people surrounding and midwives to promote their involvement in the postpartum period.